

CUPRINS

PARTEA I

SPECIFICUL PERSPECTIVEI SOCIOLOGICE ASUPRA EDUCAȚIEI

CAPITOLUL 1

OBIECTUL DE STUDIU AL SOCIOLOGIEI EDUCAȚIEI	17
1. Sociologia educației, subramură a sociologiei	17
2. Alte ramuri ale sociologiei preocupate de educație	21
3. Raporturile sociologiei educației cu alte științe	21
4. Metodele de cercetare ale sociologiei educației	25
5. Utilitatea studierii sociologiei educației	27

CAPITOLUL 2

PRINCIPALELE ORIENTĂRI TEORETICE ÎN SOCIOLOGIA EDUCAȚIEI	29
1. Utilitatea și specificul teoriilor sociologice asupra educației	29
2. TEORIILE FUNCȚIONALISTE	30
a) Contribuția lui E. Durkheim la sociologia educației	30
b) Critica funcționalismului	33
3. TEORIILE CONFLICTUALISTE	34
a) Max Weber și orientarea neoweberiană	35
b) Orientarea neomarxistă	37
4. TEORIILE INTERACȚIUNII	43
Aplicații	48

PARTEA a-II-a

SISTEMUL DE EDUCAȚIE ȘI COMPONENTELE SALE

CAPITOLUL 3

SISTEMUL DE EDUCAȚIE	51
1. Sisteme și tipuri generice de educație	51
2. Funcțiile sociale ale instituției educației	53
3. Varietatea instanțelor de socializare, a instituțiilor și organizațiilor implicate în educație	57
4. “Criza mondială a educației”	59
5. Contribuția sistemului de educație la dezvoltarea durabilă a societății	61
Aplicații	67

CAPITOLUL 4

SISTEMUL DE ÎNVĂȚĂMÂNT	69
1. Sistemul de învățământ – subsistem al sistemului social global	70
2. Analiza eficienței unui sistem de învățământ:.....	73
3. Limite funcționale ale unui sistem de învățământ.....	76
4. Democratizarea sistemelor de învățământ	78
Aplicații	79

CAPITOLUL 5

ȘCOALA CA ORGANIZAȚIE	81
1. Tipuri de organizații.....	81
2. Abordarea organizației școlare ca sistem deschis.....	82
<i>Elementul 1: Organizația (componentele interne)</i>	84
<i>Elementul 2: Mediul organizației</i>	91
<i>Elementul 3: Intrările (Input)</i>	92
<i>Elementul 4: Produsul (Output)</i>	93
<i>Elementul 5: Retroacțiunea (Feedback)</i>	93
3. “Sănătatea” organizațiilor școlare	94
Aplicații	96

CAPITOLUL 6

STATUSURI ȘI ROLURI FORMALE ÎN ORGANIZAȚIA ȘCOLARĂ	97
1. Semnificația statuturilor și a rolurilor sociale	97
2. Principalele categorii de roluri în învățământ:	100
A. Statusul și rolul profesorului: conținut, determinări, tensiuni specifice	101
B. Roluri de îndrumare, conducere și control.....	107
C. Rolul de elev.....	115
Aplicații	116

CAPITOLUL 7

VARIABLELE COMPORTAMENTULUI ORGANIZAȚIONAL	117
1. Cultura organizațională a școlii	117
2. Climatul organizațional al școlii.....	126
3. Sistemul de management al școlii	128
Aplicații	132

CAPITOLUL 8

SCHIMBĂRILE ÎN SISTEMUL EDUCAȚIEI FORMALE	133
1. Componentele procesului de schimbare	133
2. Autonomia relativă a schimbărilor în educație	134
3. Niveluri de analiză a schimbărilor în educație	135
4. Sursele schimbării în educație	136
5. Strategii ale schimbării	138
6. Proceduri de schimbare: schimbarea programelor școlare, schimbarea manualelor școlare, controlul calității	139
7. Fazele schimbărilor în învățământ: faza de inițiere a schimbărilor, faza de implementare, faza de evaluare	141
8. Reforma învățământului ca modalitate de schimbare în educație	143
Aplicații	144

CAPITOLUL 9

INSTITUTII ALE EDUCAȚIEI INFORMALE	145
1. Familia – ca mediu socio-educativ:	145
a) Sarcinile educative ale familiei	145
b) Caracteristici ale familiei care influențează socializarea primară	147
2. Mass-media ca factor de influență educativă:	155
a) Funcțiile mass-media	155
b) Efecte social-psihologice ale mass-media	155
c) Educația tineretului pentru mass-media	157
Aplicații	158

PARTEA a III-a

ABORDAREA MICROSOCIOLOGICĂ A EDUCAȚIEI FORMALE CLASA DE ELEVI CA GRUP SOCIO-EDUCATIV

CAPITOLUL 10

CARACTERISTICILE GRUPURILOR EDUCAȚIONALE	161
1. Scopurile specifice	161
2. Compoziția grupurilor educaționale	163
3. Sarcinile și activitățile grupurilor educaționale	163
4. Organizarea grupurilor	163
5. Conducerea grupurilor educaționale	165

CAPITOLUL 11

INTERACȚIUNILE SOCIALE DIN INTERIORUL CLASEI DE ELEVI	167
1. Principalele categorii de interacțiuni:.....	167
2. Relațiile dintre elevi	168
A. Tipuri de relații	168
B. Coeziunea clasei	176
3. Relațiile profesor-elevi	177
A. Caracteristici generale	177
B. Factori de influență care influențează relația profesor-elevi:	179
a) Influența diferențelor sociale dintre elevi (status socioeconomic, rasă, sex)	179
b) Influența diferențelor individuale dintre elevi	182
c) Influența așteptărilor profesorului	186
Aplicații	188

CAPITOLUL 12

STATUSURI ȘI ROLURI ÎN CLASA DE ELEVI	189
1. Statusul real și statusul perceput	189
2. Variabilele diferențierilor de status în clasa de elevi	191
3. Liderii clasei de elevi:.....	192
• Afirmarea liderilor	192
• Funcțiile și calitățile liderilor	194
• Stilurile de conducere ale liderilor și influența lor asupra grupului	196
4. Elevii “slabi” și inadaptații clasei; abandonul școlar	197
Aplicații	201

CAPITOLUL 13

DINAMICA GRUPULUI DE ȘCOLARI AI CLASEI	203
1. Semnificația “dinamicii grupului”	203
2. Planuri de manifestare a dinamicii grupului:.....	204
a. Structura grupului mic.....	204
b. Funcțiile grupului mic	205
c. Procesele grupului mic: procesul de realizare a sarcinilor școlare, procesul de comunicație; procesul de influență	206
Aplicații	216

CAPITOLUL 14

CUNOAȘTEREA CLASEI DE ELEVI CA GRUP SOCIAL	217
1. Utilitatea cunoașterii clasei de elevi ca grup social.....	217
2. Obiectivele cunoașterii clasei de elevi	219
3. Fișa de caracterizare a clasei	222
4. Metode și tehnici de cunoaștere a grupurilor: Observația sistematică; Tehnica sociometrică Autobiografia grupului; Profilul psihosocial al grupului	225
Aplicații	238

PARTEA a IV-a

ȘCOALA ȘI COMUNITATEA

CAPITOLUL 15

MEDIUL SOCIAL AL ȘCOLII	241
1. Elementele componente ale mediului social al școlii.....	241
2. Parteneriatul organizațional al școlii.....	243
a) Unitatea școlară în cadrul parteneriatului.....	243
b) Strategii în cadrul parteneriatului: Strategii de colaborare și comunicare cu familiile elevilor; Colaborarea și comunicarea cu agenții economici locali	245
Aplicații	249

CAPITOLUL 16

ADAPTAREA ACȚIUNILOR ȘCOLII LA MEDIUL EI EDUCATIV	251
A. INTERVENȚIA ȘCOLII PENTRU SPRIJINIREA EDUCATIVĂ A ELEVILOR DEFAVORIZAȚI SOCIO-ECONOMIC.....	251
1. Asigurarea programelor de intervenție timpurie	251
2. Furnizarea educației compensatorii.....	252
3. Asigurarea programelor suplimentare înainte și după orele de școală	253
4. Asigurarea îndrumătorilor și a meditatorilor	254
5. Utilizarea stimulentei și a descurajărilor.....	255

B. COMBATAREA FACTORILOR CARE AMENINȚĂ	
SĂNĂTATEA ȘI SIGURANȚA ELEVILOR	255
1. Prevenirea abuzurilor și a neglijenței față de copii.....	255
2. Prevenirea și abordarea problemelor de graviditate la adolescente	256
3. Prevenirea răspândirii SIDA și a altor boli transmisibile	257
4. Prevenirea sinuciderilor, a rănilor și a deceselor accidentale	259
5. Prevenirea violenței în școli	260
6. Prevenirea consumului de droguri.....	264
C. ABORDAREA SOCIO-PEDAGOGICĂ A DIVERSITĂȚII	
CULTURALE ÎN ȘCOLI	266
1. Semnificații ale educației multiculturale.....	266
2. Educația elevului diferit cultural.....	268
3. Abordarea relațiilor umane	269
4. Activitatea de studiu în grupurile multiculturale.....	270
5. Abordarea multiculturală	270
Aplicații	271
BIBLIOGRAFIE GENERALĂ	273